

PROTECȚIA ȘI GOSPODĂRIEA APELOR

Apa este esențială pentru viața oamenilor, a animalelor și a plantelor și pentru economie. Protecția și gospodărirea apelor depășește frontierele naționale. Directiva-cadru a UE privind apa (DCA) stabilește un cadru juridic pentru protejarea și restabilirea purității apelor din UE și pentru a asigura utilizarea sa sustenabilă pe termen lung. Aceasta este completată de acte legislative mai specifice, cum ar fi Directiva privind apa potabilă, Directiva privind calitatea apei pentru scăldat, Directiva privind inundațiile și Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, precum și de acorduri internaționale.

TEMEI JURIDIC

Articolele 191-193 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

CONTEXT GENERAL

Apa nu este un produs comercial, ci un bun comun și o resursă limitată care trebuie protejată și utilizată într-un mod sustenabil, atât din punctul de vedere al calității, cât și al cantității. Ea este însă supusă presiunilor din cauza multiplelor utilizări diferite în diverse sectoare, precum agricultura, turismul, transportul și energia. În 2012, Comisia a lansat [Planul de salvagardare a resurselor de apă ale Europei](#), o strategie pe termen lung care urmărește să asigure disponibilitatea apei la un nivel de calitate suficient pentru toate utilizările legitime, printr-o punere în aplicare mai bună a politicii actuale a UE privind apa, prin integrarea obiectivelor politicii privind apa în alte domenii politice și prin remedierea lacunelor existente în cadrul actual. Acest plan prevede stabilirea de către statele membre a unor conturi pentru apă și obiective privind eficiența apei, precum și elaborarea de standarde ale UE privind reutilizarea apei.

REALIZĂRI

Politica UE a stabilit două cadre juridice principale pentru protecția și gospodărirea resurselor de apă dulce și a resurselor marine în cadrul unei abordări holistice, bazate pe ecosistem, și anume Directiva-cadru privind apa (DCA) și Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” (DCSM).

A. Directiva-cadru privind apa (DCA) și directive specifice conexe privind apa [Directiva-cadru a UE privind apa](#) stabilește un cadru pentru protecția apelor interioare de suprafață, a apelor de tranziție, a apelor de coastă și a apelor subterane. Aceasta urmărește să prevină și să reducă poluarea, să promoveze utilizarea sustenabilă

a apei, să protejeze și să îmbunătățească mediul acvatic și să atenueze efectele inundațiilor și secetelor. Obiectivul global îl reprezintă atingerea unei stări ecologice bune pentru toate apele. Prin urmare, statelor membre li se solicită să întocmească așa-numite planuri de management al bazinului hidrografic pe baza bazinelor hidrografice geografice naturale, precum și programe specifice de măsuri pentru atingerea obiectivelor.

DCA este sprijinită de directive mai specifice, și anume Directiva privind apele subterane, Directiva privind apa potabilă și Directiva privind apa pentru scăldat, Directiva privind nitrații, Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale, Directiva privind standardele de calitate a mediului și Directiva privind inundațiile:

Directiva privind protecția [apelor subterane](#) împotriva poluării și a deteriorării prevede criterii specifice pentru evaluarea stării chimice bune, pentru identificarea unor tendințe ascendente semnificative și durabile și pentru definirea nivelurilor de bază în inversarea tendințelor. Toate valorile-limită pentru poluanți (cu excepția nitraților și pesticidelor, pentru care limitele sunt stabilite în acte legislative specifice ale UE) sunt stabilite de statele membre.

[Directiva privind apa potabilă](#) definește standardele de calitate esențiale pentru apa destinată consumului uman. Aceasta le impune statelor membre să monitorizeze periodic calitatea apei destinate consumului uman prin utilizarea metodei „punctelor de prelevare”. Statele membre pot include cerințe suplimentare specifice pentru teritoriul lor, dar numai dacă acest lucru duce la stabilirea unor standarde mai ridicate. Directiva mai impune furnizarea regulată de informații consumatorilor. Pe lângă aceasta, din trei în trei ani trebuie prezentate Comisiei rapoarte privind calitatea apei potabile. La 1 februarie 2018 și ca reacție la inițiativa cetățenească europeană „Right2Water”, Comisia a publicat o [propunere de reînnoire](#) a Directivei vechi de 20 de ani. Directiva revizuită ar urma să actualizeze standardele de siguranță existente și să îmbunătățească accesul la apă potabilă sigură conform celor mai recente recomandări ale Organizației Mondiale a Sănătății. În plus, ar urma să sporească transparența pentru consumatori în ceea ce privește calitatea apei potabile și apa furnizată, contribuind astfel la reducerea numărului de sticle de plastic ca urmare a încrederii sporite în apa de la robinet. O evaluare la nivelul UE a siguranței apei bazată pe riscuri ar trebui să ajute la identificarea și abordarea posibilelor riscuri cărora le sunt expuse sursele de apă încă de la nivelul de distribuție.

[Directiva privind apa pentru scăldat](#) vizează să îmbunătățească sănătatea publică și protecția mediului prin stabilirea de dispoziții privind monitorizarea și clasificarea (în patru categorii) a apei pentru scăldat și informarea publicului în acest sens. În timpul sezonului de scăldat, statele membre trebuie să preleve probe din apa pentru scăldat și să evalueze concentrația a cel puțin două bacterii specifice o dată pe lună în fiecare zonă de scăldat. Acestea trebuie să informeze publicul prin intermediul „profilurilor apei pentru scăldat” care conțin, de exemplu, informații despre tipul de poluare și sursele care afectează calitatea apei pentru scăldat. Există un simbol standard pentru informarea publicului cu privire la clasificarea apei pentru scăldat și la eventuale interdicții de scăldat. Comisia și Agenția Europeană de Mediu (AEM) publică anual un raport de sinteză privind calitatea apei pentru scăldat.

[Directiva privind standardele de calitate a mediului](#) stabilește limite pentru concentrațiile a 33 de substanțe prioritare ce prezintă un risc semnificativ pentru mediul acvatic sau prin intermediul acestuia la nivelul UE și 8 alți agenți poluanți în apele de suprafață. În timpul unei revizuirii, au fost adăugate 12 substanțe noi la lista existentă și s-a introdus obligația care îi revine Comisiei de a stabili o listă suplimentară de substanțe care să fie monitorizate în toate statele membre (listă de supraveghere) pentru a sprijini revizuirile viitoare ale listei de substanțe prioritare.

[Directiva privind tratarea apelor reziduale urbane](#) are ca scop protejarea mediului împotriva efectelor negative ale deversărilor de ape reziduale urbane și ale deversărilor din industrie. Directiva stabilește standarde minime și calendare pentru colectarea, tratarea și evacuarea apelor reziduale urbane, introduce controale privind eliminarea nămolului de epurare și solicită să se elimine treptat practica descărcării în mare a nămolului de epurare.

În prezent se discută noi norme pentru a contracara penuria de apă prin facilitarea reutilizării apelor uzate tratate pentru irigații agricole.

[Directiva privind nitrații](#) urmărește protecția apelor împotriva poluării cauzate de nitrați proveniți din surse agricole. Un regulament complementar le cere statelor membre să prezinte Comisiei un raport, din patru în patru ani, conținând informații în legătură cu codurile de bună practică agricolă, zonele desemnate vulnerabile la nitrați (ZVN), rezultatele monitorizării apelor și rezumate ale programelor de acțiune. Atât directiva, cât și regulamentul au drept scop protejarea rezervelor de apă potabilă și prevenirea daunelor cauzate de eutrofizare.

[Directiva UE privind inundațiile](#) are ca scop reducerea și gestionarea riscurilor pe care inundațiile le comportă asupra sănătății umane, mediului, infrastructurii și proprietății. Directiva cere statelor membre să realizeze evaluări preliminare pentru identificarea bazinelor hidrografice și a zonelor costiere aferente care sunt expuse riscurilor și ulterior să elaboreze hărți privind riscul de inundații și planuri de gestionare a riscului de inundații axate pe prevenire, protecție și pregătire. Toate aceste acțiuni vor fi realizate în conformitate cu DCA și cu planurile de gestionare ale bazinelor hidrografice incluse în aceasta.

B. Politica marină și de coastă a UE

[Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”](#) este pilonul de mediu al politicii maritime integrate (PMI) a UE, instituită cu scopul de a consolida dezvoltarea sustenabilă a economiei sale maritime, protejând totodată mediul său marin. Obiectivul directivei-cadru este de a atinge o stare ecologică bună a apelor marine ale UE până în 2020, continuarea protecției și conservării acestora și prevenirea deteriorării lor ulterioare. Aceasta stabilește regiunile marine europene (Marea Baltică, Oceanul Atlantic de Nord-Est, Marea Mediterană și Marea Neagră) și subregiunile acestora în cadrul frontierelor geografice stabilite de convențiile existente privind mările regionale. Pentru a obține o stare ecologică bună până în 2020, statele membre trebuie să elaboreze strategii bazate pe ecosistem pentru apele lor marine, care să fie revizuite din șase în șase ani. Un regulament privind [managementul integrat al zonei costiere](#)

(ICZM) definește, în plus, principiile bunei planificări și managementului zonelor costiere de care statele membre trebuie să țină seama.

Scurgerile de hidrocarburi provocate de accidentul petrolierului Erika din 1999 au determinat UE să-și consolideze rolul în domeniul siguranței maritime și al poluării marine prin [instituirea Agenției Europene pentru Siguranță Maritimă \(EMSA\)](#), responsabilă, printre altele, de prevenirea și gestionarea poluării cauzate de nave și de instalațiile de petrol și gaze. O directivă privind [poluarea cauzată de nave](#) și introducerea unor sancțiuni în caz de încălcare, precum și [actualizarea](#) acesteia, vizează să asigure că persoanelor responsabile de scurgeri poluante în mare li se aplică sancțiuni eficace și disuasive, care pot fi penale sau administrative. Evacuarea de substanțe poluante provenite de la nave trebuie considerată infracțiune penală dacă a fost comisă cu intenție, din imprudență sau dintr-o neglijență gravă și are ca rezultat deteriorarea gravă a calității apei.

C. Acordurile internaționale privind apele regionale

Protecția apelor marine în Europa este guvernată de patru structuri de cooperare internaționale (așa-numitele convenții privind mările regionale) dintre statele membre și țările vecine cu care au ape comune: Convenția OSPAR din 1992 (bazată pe convențiile anterioare de la Oslo și Paris) pentru Atlanticul de Nord-Est; Convenția de la Helsinki (HELCOM) din 1992 privind zona Mării Baltice; Convenția de la Barcelona (UNEP-MAP) din 1995 pentru Mediterana și Convenția de la București din 1992 privind Marea Neagră. Râurile din UE sunt protejate conform Convenției pentru protecția Dunării din 1996 și Convenției pentru protecția Rinului din 2009. Cooperarea de mediu interregională axată pe apele marine sau bazinele hidrografice a permis crearea mai multor strategii macroregionale în UE: Strategia pentru regiunea Mării Baltice din 2009 (prima strategie globală a UE concepută pentru o macroregiune), Strategia pentru regiunea Dunării (2011) și Strategia pentru regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice (2014).

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

În prima inițiativă cetățenească europeană, „Right2Water”, instituțiile europene și statele membre au fost îndemnate să se asigure că toți cetățenii se bucură de dreptul la apă și salubritate, că aprovizionarea cu apă și gospodărirea resurselor de apă nu sunt supuse normelor pieței interne și că serviciile legate de apă sunt excluse din măsurile de liberalizare. [Drept răspuns la această inițiativă cetățenească europeană](#), Parlamentul, cu majoritate largă, a invitat Comisia să propună legislație pentru punerea în aplicare a dreptului omului la apă și salubritate, astfel cum este recunoscut de Națiunile Unite, și, dacă este cazul, o revizuire a DCA care să recunoască accesul universal și dreptul omului la apă.

Subliniind necesitatea tranziției către o economie circulară, Parlamentul a sprijinit planurile de promovare a reutilizării apei pentru irigațiile agricole. În același spirit, a susținut planurile de îmbunătățire a calității apei de la robinet, cu scopul de a reduce gradul de utilizare a sticlelor din plastic.

În [rezoluția sa referitoare la guvernarea internațională a oceanelor](#), Parlamentul „subliniază că dezvoltarea unei economii maritime sustenabile și reducerea presiunilor

asupra mediului marin impun luarea de măsuri în ceea ce privește schimbările climatice, poluarea de origine terestră care ajunge în mări și oceane, poluarea marină și eutrofizarea, în ceea ce privește protejarea, conservarea și refacerea ecosistemelor marine și a biodiversității și în ceea ce privește utilizarea sustenabilă a resurselor marine”. În acest context, „îndeamnă Comisia să sprijine eforturile internaționale de protecție a biodiversității marine, în special în cadrul negocierilor în curs privind un nou instrument obligatoriu din punct de vedere juridic pentru conservarea și utilizarea sustenabilă a biodiversității marine în zonele din afara jurisdicției naționale” și „invită Comisia să propună o legislație mai strictă menită să asigure conservarea și exploatarea sustenabilă a biodiversității marine din zonele aflate în jurisdicția statelor membre ale Uniunii Europene”.

Tina Ohliger
05/2019

